

ביאורים

שמחה תמיד באה יחד עם שלמות. המציאות השלמה מביאה את האדם להיות שמח. כל עוד הוא מסופק הוא שרוי בדאגה, עד שמגיע לפתרון ואז 'אין שמחה כהתרת הספקות'. כל עוד הוא לבדו ולא מתחתן הוא 'שרוי בלא שמחה', ובנישואיו 'קול ששון וקול שמחה'. כל עוד הוא אינו מבין את מה שלומד - הלימוד קשה עליו, וכשמבין הדברים מאירים ומשמחים. וכך בכל מציאות, השמחה מופיעה עם שלמות.

רבי יוסף אלבו מלמדנו כאן שגם המשפט ההפוך נכון: השמחה מביאה מציאות שלמה. כאשר אדם עושה דבר בשמחה, הוא עושה אותו מתוך השלמה והזדהות נפשית, וממילא מבצע אותו בצורה טובה ושלמה. הוא מוסיף שהדבר נכון עד כדי כך שאפילו פעולה רעה שעושה אדם לזולתו, תהיה חזקה ובעלת השפעה רצינית יותר, אם יעשה אותה בשמחה.

כך הוא מסביר את דברי התורה בפסוקי ה'קללות', שאומרת שהקב"ה 'ישיש', חלילה, להרע לעם ישראל. שם הכוונה היא שהקב"ה יגרום לכך שאותם אלה שממונים להרע לעם ישראל - יעשו זאת בשמחה, וממילא ירעו באופן שלם ומלא. כך גם בהבטחות הטובות - מופיע שהקב"ה ישוש על עם ישראל לטוב. אולם הבדל אחד מהותי ישנו. הקב"ה, שהוא הטוב המוחלט, אינו שמח ברע, ולכן לא כתוב שהוא, חלילה, ישמח להרע. לכן בקללות כתוב שה' 'ישיש', כלומר - יגרום לאחרים לשוש ולשמח - ברע שייגרם לעם ישראל בחטאו, אבל הוא בעצמו לא ישוש [מגילה י]. לעומת זאת, בברכה שתינתן לעם ישראל אם יעשו את רצון ה', נאמר שהוא בעצמו ישוש על הצלחתם.

מדברים אלו נוכל ללמוד עד כמה חשוב לעשות בשמחה כל דבר טוב שאנו עושים. העשייה בשמחה מחברת אותנו אל הדבר, ומקשרת אותנו מאוד אל הטוב, ומתוך כך גם גורמת לנו לעשות את הדברים מתוך הזדהות פנימית ובצורה טובה. זהו פירוש הפסוק: "שמחה לצדיק עשות משפט". הצדיק נהנה מעשיית המשפט, מה שמביא לכך שישפוט בצורה מתוקנת.

הרחבות

• לימוד בשמחה - לימוד לשמה

שְׁהִשְׁמַחַה סִבַּת קִיּוּם הַדְּבָר בְּפֶנֶשׁ וְנוֹתְנָת גְּמֹר וְשְׁלֵמוֹת אֶל הַמַּעֲשֶׂה. היו שטענו "כי הלומד ומחדש חדושים ושמח ומתענג בלימודו - אין זה לימוד התורה כל-כך לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות, שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו - הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו"

לעומתם, טוען רבי אברהם בורנשטיין, האדמו"ר מסוכאטשוב: "ובאמת זה טעות מפורסם! ואדרבא, כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה - הוא נעשה דבוק לתורה. ובזוהר הקדוש (כתוב) דבין יצר-הטוב ובין יצר-הרע אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה (שמחה של מצוה מגדילה את היצר הטוב ואילו שמחה של הוללות מגדילה את יצר הרע של האדם)... ואם אמרת שעל-ידי השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה, או על-כל-פנים לשמה ושלא לשמה - הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכהה אורה, ואיך יגדל מזה יצר-הטוב?! וכיוון שיצר הטוב מתגדל מזה - בודאי זה הוא עיקר המצוה... אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו - הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש כי גם התענוג מצוה" [אגלי טל, הקדמה].

גם הפועל הרע
ראוי שיעשה
בשמחה

וְכַל-זֶה יוֹרָה שֶׁהִשְׁמַחָה סִבַּת קִיּוּם הַדְּבָר בְּפֶנֶשׁ וְנוֹתְנָת גְּמֹר וְשְׁלֵמוֹת אֶל הַמַּעֲשֶׂה, אִי-זֶה פֶּעַל שִׁיחָה; עַד שֶׁאֵף הַפֶּעַל הָרַע, כְּדִי שִׁיגִיעַ אֶל שְׁלֵמוֹת תְּכַלִּיתוֹ, רְאוּי שִׁיעֲשֶׂה בְּשִׁמְחָה - אָמַר הַכֶּתוּב [דברים כח, סג], מִיַּעַד הָרַע עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל עַל עֲבָרָם עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה: "וְהָיָה כִּאֲשֶׁר-שָׂשׂ יִי עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֲתָכֶם וְלְהַרְבוֹת אֲתָכֶם, כֵּן יִישֵׂשׂ יִי עֲלֵיכֶם לְהֶאֱבִיד אֲתָכֶם וְלְהַשְׁמִיד אֲתָכֶם" וְגו'; כְּלוֹמַר: שִׁי־סָבַב הַש"י שֶׁפּוֹעֵל הָרַע יִהְיֶה שֶׁשׂ וְשִׁמְחָה בְּעֵשִׂית הָרַע הַהוּא, כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה בְּשְׁלֵמוֹת. אֲבָל כְּדִי שְׁלֵא יוֹבֵן שֶׁהַש"י, שֶׁהוּא טוֹב גְּמוּר, יִשְׁמַח בְּעֵשִׂית הָרַע - אָמַר הַכֶּתוּב: "כֵּן יִישֵׂשׂ ה'", שֶׁהוּא מְבַנֵּן "הַפְּעִיל" וְהוּא פֶּעַל יוֹצֵא, וְרָצָה לוֹמַר שֶׁהַש"י יִסְבֵּב שֶׁפּוֹעֵל הָרַע יִהְיֶה שִׁמְחָה; אֲבָל הוּא, יִתְבָּרַךְ, לֹא יִשְׁמַח בְּעֵשִׂית הָרַע, חֲלִילָה. וְכִבֵּר הַזְּהִיר שְׁלֵמָה עַל-זֶה [משלי כד, יז]: "בְּנִפְלֵ אוֹיְבֶךָ אֶל-תִּשְׁמַח"; וְאָמַר הַנְּבִיא [עובדיה א, יב]: "וְאֶל-תִּשְׁמַח לְבָנֶי-יְהוָה בְּיוֹם אֲבָדָם" - שִׁירָאָה שֶׁהוּא חֶסְרוֹן לְשִׁמְחָה בְּפֶעַל הָרַע.

וְאוֹלָם בְּפֶעַל הַטּוֹב, תִּלְהֶה הַשְׁמַחָה בּוֹ, יִתְבָּרַךְ, וְלֹא אָמַר יִישֵׂשׂ, שֶׁהוּא פֶּעַל יוֹצֵא, אֲבָל אָמַר [דברים ל, ט]: "כִּי יִשׁוֹב יִי לְשׁוֹשׂ עֲלֵיךָ לְטוֹב כִּאֲשֶׁר-שָׂשׂ עַל-אַבְתָּיךָ", שֶׁהוּא מִן הַ"קֶּל" וְהוּא פֶּעַל עוֹמֵד. וְלְהוֹרוֹת שֶׁהִשְׁמַחָה נוֹתְנָת שְׁלֵמוֹת אֶל הַפּוֹעֵל, אָמַר שְׁלֵמָה [משלי כא, טו]: "שִׁמְחָה לְצַדִּיק עֲשׂוֹת מְשֻׁפֵּט, וּמַחְתָּה לְפֶעַלֵי אֲוֶן" - רָצָה לוֹמַר כִּי הַצַּדִּיק, לְפִי שֶׁהוּא שִׁמְחָה בְּעֵשִׂית הַמְשֻׁפֵּט, יִצֵּא הַמְשֻׁפֵּט מִתְּקוֹן מִתַּחַת יָדוֹ; אֲבָל פּוֹעֵלֵי אֲוֶן, לְפִי שֶׁהֵם עֲצָבִים בְּעֵשִׂית הַמְשֻׁפֵּט כִּי הֵיא מַחְתָּה לָהֶם, בְּהִכָּרַח יִצֵּא מִתַּחַת יָדָם מְשֻׁפֵּט מְעַקֵּל, אַחַר שֶׁאֵינָם שִׁמְחִים בְּעֵשִׂיתוֹ.

שמחת ה' בפועל
הטוב

